

Prawa ofiar – w poszczególnych państwach

Za **ofiary przestępstwa** uznaje się osobę, która doznała uszczerbku na zdrowiu lub której mienie zostało zniszczone, lub która doświadczyła urazu emocjonalnego w wyniku zdarzenia stanowiącego przestępstwo na podstawie obowiązujących przepisów prawa krajowego. Członkowie rodziny osoby zmarłej w wyniku przestępstwa, którzy doznali szkody w wyniku śmierci tej osoby, również zostają uznani za ofiary przestępstwa.

Ofierze przestępstwa przysługują określone prawa przed rozpoczęciem procesu, w jego trakcie oraz po jego zakończeniu.

Pierwsze dwa etapy postępowania karnego w Rumunii obejmują: śledztwo lub dochodzenie oraz postępowanie przed sądem. Podczas śledztwa lub dochodzenia właściwe organy dochodzeniowo-śledcze podejmujące czynności pod nadzorem prokuratora badają sprawę i gromadzą dowody mające na celu wykrycie sprawcy. Po zakończeniu tego etapu policja przekazuje sprawę prokuratorze, wraz ze wszystkimi informacjami i materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie. Po otrzymaniu akt sprawy prokurator zapoznaje się ze zgromadzonym materiałem i podejmuje decyzję o ewentualnym przejściu do kolejnego etapu, to znaczy kieruje sprawę do sądu lub umarza postępowanie.

Jeżeli sprawa trafi do sądu, wówczas skład orzekający bada okoliczności faktyczne i przesłuchuje osoby uczestniczące w sprawie w celu stwierdzenia, czy oskarżony jest winny popełnienia przestępstwa. Jeżeli sąd stwierdzi winę, wydaje wyrok skazujący. W przeciwnym razie oskarżony zostaje uniewinniony.

Aby uzyskać potrzebne informacje, należy kliknąć na poniższe linki:

[1 - Moje prawa jako ofiary przestępstwa](#)

[2 - Złożenie zawiadomienia o przestępstwie oraz moje prawa w toku dochodzenia/śledztwa lub procesu](#)

[3 - Moje prawa po zakończeniu procesu](#)

[4 - Odszkodowanie](#)

[5 - Moje prawa do wsparcia i pomocy](#)

Ostatnia aktualizacja: 04/02/2021

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

1 - Moje prawa jako ofiary przestępstwa

Jakie informacje uzyskam od odpowiedniego organu (np. policji, prokuratury) w okresie między popełnieniem przestępstwa a złożeniem przeze mnie zawiadomienia o tym przestępstwie?

Organy wymiaru sprawiedliwości oraz wszelkie inne instytucje państwowe, z którymi ofiara będzie miała styczność, przekażą jej informacje na temat służb udzielających wsparcia ofiarom działających w ramach Dyrekcji Generalnych ds. Opieki Społecznej i Ochrony Dzieci (Directiile Generale de Asistență Socială și Protecție a Copilului – DGASPC) oraz o organizacjach pozarządowych świadczących usługi w tym obszarze, z którymi ofiara może się skontaktować. Ofiara otrzyma stosowne informacje zarówno w formie ustnej, jak i w formie pisemnej, na formularzu, który będzie musiała podpisać; formularz będzie zawierał przynajmniej adres służby udzielającej wsparcia ofiarom na obszarze wchodzącym w zakres właściwości instytucji przekazującej informacje oraz wykaz zakresu jej obowiązków.

Przy pierwszym kontakcie pierwszy organ wymiaru sprawiedliwości (policja/prokuratura), z którym ofiara będzie miała styczność, lub – w stosownych przypadkach – służby udzielające wsparcia ofiarom poinformują ofiarę o przysługujących jej prawach oraz o usługach w zakresie wsparcia i ochrony, z których będzie mogła skorzystać.

Ofiara otrzyma informacje o:

rodzaju wsparcia, jakie może otrzymać, oraz podmiotach uprawnionych do jego udzielania, w tym podstawowe informacje na temat dostępu do pomocy medycznej, wsparcia psychologicznego oraz zakwaterowania zastępczego;

organie prowadzącym postępowanie przygotowawcze, do którego może złożyć zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa;

prawie do pomocy prawnej oraz instytucji, z którą należy się skontaktować, aby skorzystać z tego prawa;

warunkach i trybie uzyskania nieodpłatnej pomocy prawnej;

prawach przysługujących jej w postępowaniu karnym (uwzględniając środki ochrony dla świadka narażonego na niebezpieczeństwo),

warunkach i trybie dochodzenia kompensaty od państwa;

prawie do skorzystania z usług mediatora;

jeżeli ofiara zamieszkuje w innym państwie członkowskim UE, informacje o sposobie składania zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa lub wniosku o kompensatę od państwa w tym państwie członkowskim, a także informacje na temat możliwości przesłuchania przez rumuńskie organy wymiaru sprawiedliwości bez konieczności przebywania ofiary na terytorium Rumunii.

Informacje te zostaną przekazane ofierze w zrozumiałym dla niej języku. Ofiara otrzyma również formularz zawierający wszystkie powyższe informacje, który będzie musiała podpisać. Przy pierwszym kontakcie z właściwymi organami ofierze może towarzyszyć wybrana przez nią osoba.

Jeżeli ofiara złoży zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa do organu wymiaru sprawiedliwości, otrzyma pisemne potwierdzenie przyjęcia tego zawiadomienia. Zawiadomienie można złożyć w formie pisemnej lub ustnej. Ofiara przestępstwa może również poprosić inną osobę o złożenie zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa w jej imieniu – w takim przypadku ofiara musi jednak udzielić takiej osobie pełnomocnictwa na piśmie. Pełnomocnictwo na piśmie, podpisane przez ofiarę, zostanie załączone do akt sprawy.

Nie mieszkam w państwie UE, w którym popełniono przestępstwo (w przypadku obywateli UE i obywateli państw trzecich). Jak chronione są moje prawa?

Cudzoziemcowi, który padł ofiarą przestępstwa w Rumunii, przysługują dokładnie takie same prawa jak obywatelom rumuńskim będącym ofiarami przestępstw.

Ofiara, która nie włada językiem rumuńskim, ma prawo do nieodpłatnego skorzystania z usług tłumacza ustnego w kontaktach z właściwymi organami. Oznacza to, że ofiara będzie mogła złożyć zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa i uzyskać, w zrozumiałym dla niej języku, informacje, do których otrzymania jest uprawniona przy składaniu zawiadomienia .

Jeżeli ofiara zamieszkuje w innym państwie członkowskim, może złożyć zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa lub wystąpić z wnioskiem o kompensatę w tym państwie członkowskim. Ofiara może ponadto zostać przesłuchana przez rumuńskie organy wymiaru sprawiedliwości bez konieczności przebywania na terytorium Rumunii.

Osoba, która padła ofiarą handlu ludźmi, może zostać umieszczona w specjalnych schroniskach, w których uzyska ochronę. W toku postępowania karnego ofiara będzie otrzymywała informacje na temat przebiegu postępowania w zrozumiałym dla siebie języku; ofiara otrzyma również wsparcie psychologiczne i pomoc medyczną. Organy rumuńskie dołożą wszelkich starań, aby pomóc ofierze w jak najszybszym powrocie do jej kraju pochodzenia, a także zapewnią jej bezpieczny transport do rumuńskiej granicy.

Cudzoziemcy mogą dochodzić od państwa wypłaty kompensaty, jeżeli padli ofiarą któregoś z następujących przestępstw: usiłowania zabójstwa i usiłowania zabójstwa kwalifikowanego, o którym mowa w art. 188 i 189 kodeksu karnego; przestępstwa skutkującego doznaniem uszczerbku na zdrowiu, o którym mowa w art. 194 kodeksu karnego; przestępstw umyślnych, wskutek których ofiara doznała uszczerbku na zdrowiu, oraz przemocy domowej, o której mowa w art. 199 kodeksu karnego; przestępstwa zgwałcenia, przestępstwa polegającego na obcowaniu płciowym z osobą małoletnią lub przestępstwa napaści na tle seksualnym, o których mowa w art. 218–220 kodeksu karnego; przestępstw handlu ludźmi lub handlu dziećmi, o których to przestępstwach mowa w art. 210 i 211 kodeksu karnego, terroryzmu lub dowolnego innego umyślnego przestępstwa z użyciem przemocy.

Nieodpłatna pomoc prawna przysługuje również ofierze usiłowania zabójstwa i usiłowania zabójstwa kwalifikowanego, przestępstwa skutkującego doznaniem uszczerbku na zdrowiu, umyślnego przestępstwa skutkującego doznaniem uszczerbku na zdrowiu, przestępstwa zgwałcenia, przestępstwa napaści na tle seksualnym, przestępstwa polegającego na obcowaniu płciowym z osobą małoletnią lub przestępstwa doprowadzenia osoby małoletniej do poddania się innym czynnościom seksualnym. Z nieodpłatnej pomocy prawnej mogą także skorzystać małżonek, dzieci i osoby pozostające na utrzymaniu ofiary zmarłej w wyniku zabójstwa, zabójstwa kwalifikowanego i przestępstw umyślnych.

Jakie informacje uzyskam, jeżeli złożę zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa?

W chwili składania zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa ofiara uzyska od funkcjonariusza policji przyjmującego zawiadomienie informacje na temat trybu postępowania w sprawie. Ofiara zostanie pouczona o przysługujących jej prawach i usługach, z których może skorzystać. Policja jest zobowiązana sporządzić pisemny protokół, w którym odnotuje, jakie informacje przekazano ofierze.

Ofiara otrzyma informacje o:

prawach przysługujących jej w toku postępowania karnego;

organizacjach, do których można zwrócić się o wsparcie, i usługach świadczonych przez te organizacje;

możliwościach uzyskania ochrony;

warunkach i trybie dochodzenia kompensaty od państwa;

warunkach i trybie uzyskania nieodpłatnego zastępstwa procesowego;

warunkach i trybie uzyskania nieodpłatnej pomocy prawnej;

prawie do skorzystania z usług mediatora;

jeżeli oskarżony został pozbawiony wolności lub skazany na karę pozbawienia wolności, ofiara jest uprawniona do uzyskania informacji o jego zwolnieniu;

jeżeli ofiara zamieszkuje w innym państwie członkowskim, informacje na temat wystąpienia z wnioskiem o kompensatę od państwa w tym państwie członkowskim, a także informacje na temat możliwości przesłuchania przez rumuńskie organy wymiaru sprawiedliwości bez konieczności przebywania na terytorium Rumunii.

Następnie, w toku postępowania, ofiara jest uprawniona do otrzymywania informacji na temat postępów w postępowaniu przygotowawczym, a także – jeżeli prokurator nie zdecyduje się wnieść sprawy do sądu – do otrzymania odpisu postanowienia w tym przedmiocie. Aby otrzymać takie informacje, ofiara zwraca się z wnioskiem do funkcjonariusza policji lub prokuratora prowadzącego jej sprawę oraz wskazuje swój adres do korespondencji w Rumunii, adres e-mail lub adres komunikatora elektronicznego, pod którymi można się z nią skontaktować.

Jeżeli prokurator zdecyduje się wnieść sprawę do sądu, ofiara zostanie wezwana do stawienia się przed sądem na rozprawie.

W przypadku konieczności złożenia zeznań przed sądem ofiara zostanie również pouczona o jej prawach i obowiązkach, tj.:

o prawie do skorzystania z usług adwokata lub, w stosownych przypadkach, o prawie do uzyskania nieodpłatnego zastępstwa procesowego;

o prawie do skorzystania z usług mediatora w przypadkach przewidzianych w prawie;

o prawie do zgłaszania wniosków dowodowych, sprzeciwów i innych wniosków zgodnie z prawem;

o prawie do otrzymywania informacji o przebiegu postępowania;

o prawie do wniesienia, w stosownych przypadkach, wniosku o ściganie (*plângere prealabilă*) (dotyczy niektórych rodzajów przestępstw, w przypadku których możliwość ścigania sprawcy jest uzależniona od wniesienia przez ofiarę wniosku o ściganie). W razie potrzeby organy wymiaru sprawiedliwości udzielą ofierze wyjaśnień w tym zakresie. Składając wniosek o ściganie, ofiara żąda kontynuowania postępowania karnego przeciwko sprawcy. Wniosek o ściganie różni się od zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa składanego przez ofiarę na policji lub w prokuraturze w celu powiadomienia właściwych organów o tym, że popełniono przeciwko niej przestępstwo;

o prawie do udziału w postępowaniu w charakterze powoda cywilnego;

o obowiązku stawienia się przed organami wymiaru sprawiedliwości na ich wezwanie;

o obowiązku każdorazowego zgłaszania zmiany adresu;

o prawie do otrzymywania informacji o zwolnieniu sprawcy, jeżeli sprawca został skazany na karę pozbawienia wolności lub tymczasowo aresztowany.

Czy mam prawo skorzystać z bezpłatnego tłumaczenia pisemnego lub ustnego (na potrzeby kontaktów z policją bądź innymi organami, w trakcie śledztwa /dochodzenia lub w czasie procesu)?

Tak. Ofiara ma prawo skorzystać z usług świadczonych przez tłumaczy pisemnych i ustnych w toku całego postępowania karnego.

W jaki sposób organ zajmujący się sprawą dopilnuje, żebym zrozumiał, co się dzieje oraz by właściwie mnie zrozumiano (jeżeli jestem dzieckiem; jeżeli jestem osobą niepełnosprawną)?

Organ wymiaru sprawiedliwości może nakazać, aby przesłuchanie ofiary wymagającej ochrony zgodnie z prawem zostało przeprowadzone przez psychologa lub inną osobę specjalizującą się w udzielaniu wsparcia ofiarom bądź w obecności takich osób.

Ofiary z zaburzeniami mowy lub ubytkiem słuchu są przesłuchiwane w obecności osób władających językiem migowym. W takich przypadkach ofiara może również komunikować się na piśmie.

Usługi wsparcia dla ofiar przestępstw

Ofiary otrzymują odpowiednie wsparcie i zostają objęte ochroną po poddaniu ich indywidualnej ocenie. Ocenę tę przeprowadzają służby udzielające wsparcia ofiarom lub prywatne podmioty świadczące usługi społeczne. W stosownych przypadkach i po uzyskaniu zgody ofiary służby te współpracują z publicznymi lub prywatnymi świadczeniodawcami opieki zdrowotnej.

Usługi wsparcia i ochrony świadczone zarówno na rzecz ofiar przestępstw, jak i na rzecz członków ich rodzin mogą obejmować:

przekazywanie informacji na temat praw ofiary;

udzielanie wsparcia psychologicznego oraz porad dotyczących ryzyka wtórnej i ponownej wiktyimizacji lub ryzyka zastraszania i odwetu;
udzielanie porad dotyczących kwestii finansowych i praktycznych wynikających z przestępstwa;
świadczenie usług włączenia społecznego/reintegracji społecznej;
świadczenie usług wsparcia emocjonalnego i społecznego przyczyniających się do ponownej integracji społecznej;
przekazywanie informacji i udzielanie porad dotyczących roli ofiary w postępowaniu karnym, w tym porad w zakresie odpowiedniego przygotowania się do udziału w rozprawie;

w stosownych przypadkach kierowanie ofiary do innych wyspecjalizowanych służb: służb socjalnych, służb opieki zdrowotnej, służb zatrudnienia, służb edukacyjnych lub innych służb świadczących usługi w interesie ogólnym na mocy przepisów.

Usługi wsparcia i ochrony mogą być świadczone w:

ośrodkach opieki dziennej, które zajmują się głównie udzielaniem informacji, porad, wsparcia emocjonalnego i społecznego na potrzeby ponownej integracji społecznej, wsparcia psychologicznego, doradztwa prawnego i doradztwa finansowego oraz świadczeniem usług włączenia społecznego/reintegracji społecznej itp.;

ośrodkach tymczasowego pobytu, które zapewniają odpowiednie tymczasowe zakwaterowanie ofiarom potrzebującym bezpiecznego schronienia z uwagi na bezpośrednie zagrożenie wtórną i ponowną wiktyimizacją, zastraszaniem i odwetem.

Ofiary przemocy domowej lub handlu ludźmi mogą zostać umieszczone w schroniskach, gdzie – przez ograniczony czas – ofiary i małoletni pozostający pod ich opieką są nieodpłatnie objęci wsparciem na rzecz rodzin, ochroną przed sprawcą przestępstwa, opieką medyczną oraz usługami w zakresie opieki, wyżywienia, zakwaterowania, wsparcia psychologicznego oraz pomocy prawnej.

Kto udziela wsparcia ofiarom przestępstw?

W strukturach każdej Dyrekcji Generalnej ds. Opieki Społecznej i Ochrony Dzieci (DGASPC) działa służba udzielająca wsparcia ofiarom.

Ofiary mogą korzystać również ze wsparcia udzielanego przez prywatne podmioty świadczące usługi społeczne.

Ofiary przemocy domowej mogą skontaktować się Krajową Agencją ds. Równości Szans dla Kobiet i Mężczyzn (Agenția Națională pentru Egalitate de Șanse între Bărbați și Femei) oraz z Dyrekcjami Generalnymi ds. Opieki Społecznej i Ochrony Dzieci (DGASPC).

Ofiary przestępstw, które nie ukończyły 18. roku życia, mogą skontaktować się z Krajowym Organem ds. Ochrony Praw Dzieci i Przynależności (Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție, ANPDCA) oraz z Dyrekcjami Generalnymi ds. Opieki Społecznej i Ochrony Dzieci (DGASPC).

Ofiary handlu ludźmi mogą skontaktować się z Krajową Agencją Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi (Agenția Națională împotriva Traficului de Persoane, ANITP) przy Ministerstwie Spraw Wewnętrznych (Ministerul Afacerilor Interne, MAI).

Ministerstwo Sprawiedliwości pełni funkcję rumuńskiego organu pomocniczego odpowiedzialnego za prowadzenie postępowań o wypłatę kompensaty ofiarom umyślnych przestępstw z użyciem przemocy popełnionych na terytorium państwa członkowskiego innego niż państwo, w którym ofiara legalnie zamieszkuje.

Istnieje również szereg organizacji pozarządowych (NGO) udzielających ofiarom różnego rodzaju wsparcia. Instytucja, z którą skontaktuje się ofiara, skieruje ją do właściwego NGO.

Czy policja skieruje mnie automatycznie do podmiotu udzielającego wsparcia ofiarom przestępstw?

Tak, organy wymiaru sprawiedliwości muszą skierować ofiarę do takich służb.

Jak chroni się moją prywatność?

Ofiarom przestępstw zapewnia się informacje, wsparcie i ochronę w sposób gwarantujący poufność ich danych osobowych oraz wszelkich informacji dotyczących ich życia prywatnego i napotykanym przez nie trudności. Usług wsparcia udziela się anonimowo, a prawo do korzystania z tych usług nie jest uzależnione od zawarcia jakiegokolwiek umowy z beneficjentami.

Dane dotyczące ofiar przestępstw przechowywane są przez jeden rok. Dane te mogą zostać wykorzystane na potrzeby udzielenia ofiarom wsparcia i objęcia ich ochroną lub mogą zostać przekazane organom wymiaru sprawiedliwości na ich wniosek. Po upływie jednego roku przechowywane dane są usuwane. Jeżeli ofiara korzysta z usług wsparcia i ochrony na rzecz ofiar, dane dotyczące jej tożsamości będą przechowywane przez cały okres świadczenia takich usług na jej rzecz i przez trzy miesiące od dnia zakończenia tego okresu.

Lokalizacja ośrodków oferujących zakwaterowanie ofiarom przemocy domowej i handlu ludźmi jest utrzymywana w tajemnicy.

Zarówno na etapie postępowania przygotowawczego, jak i na etapie postępowania sądowego, jeżeli organy wymiaru sprawiedliwości stwierdzą, że prywatność lub godność ofiary przestępstwa może zostać narażona na szwank z powodu jakichkolwiek informacji przekazywanych przez ofiarę lub z dowolnych innych względów, mogą – z urzędu lub na wniosek ofiary – zastosować szereg środków służących zapewnieniu poufności przekazywanych przez ofiarę informacji i zagwarantowaniu ochrony jej prywatności:

objęcie danych osobowych ofiary ochroną;

jeżeli inne środki okażą się niewystarczające – przesłuchanie ofiary za pomocą środków audiowizualnych przy jednoczesnym zniekształceniu jej głosu i wizerunku oraz bez konieczności stawienia się ofiary przed sądem;

wyłączenie jawności rozprawy na czas przesłuchania ofiary.

Ponadto w toku postępowania sądowego sąd może zakazać publikacji jakichkolwiek tekstów, rysunków, zdjęć lub wizerunków mogących doprowadzić do ujawnienia tożsamości ofiary.

Sąd może również wyłączyć jawność rozprawy, jeżeli przeprowadzenie posiedzenia jawnego mogłoby narażać godność lub prywatność ofiary na szwank.

Czy muszę złożyć zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa przed uzyskaniem dostępu do wsparcia dla ofiar przestępstw?

Uzyskanie dostępu do informacji udzielanych ofiarom przestępstw oraz do wsparcia i ochrony na rzecz ofiar przestępstw nie wiąże się z koniecznością złożenia zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa do organów prowadzących postępowanie przygotowawcze.

Środki ochrony osobistej – jeśli znajduję się w niebezpieczeństwie

Jakie rodzaje ochrony są dostępne?

Ofiara jest uprawniona do skorzystania ze środków ochrony zarówno w toku postępowania przygotowawczego, jak i w toku postępowania sądowego, jeżeli organy wymiaru sprawiedliwości uznają, że może jej grozić niebezpieczeństwo.

Ofiara przestępstwa powinna zwrócić szczególną uwagę na fakt, że jeżeli organy wymiaru sprawiedliwości stwierdzą, że ofierze może grozić niebezpieczeństwo z uwagi na przekazywane przez nią informacje lub z jakiegokolwiek innego powodu, mogą – z urzędu albo na wniosek ofiary – zastosować określone środki ochrony, np.:

objąć miejsce zamieszkania lub tymczasowe miejsce pobytu ofiary nadzorem lub zastosować inne środki gwarantujące bezpieczeństwo;

zapewnić ofierze lub członkom jej rodziny eskortę i ochronę w czasie podróży;

objąć dane osobowe ofiary ochroną (dane osobowe mogą zostać wyłączone z akt, aby zapewnić ochronę tożsamości ofiary, przez ich oznaczenie jako poufne);

jeżeli inne środki okażą się niewystarczające – przesłuchać ofiarę za pomocą środków audiowizualnych przy jednoczesnym zniekształceniu jej głosu i wizerunku oraz bez konieczności stawienia się ofiary przed sądem (dzięki temu ofiara nie będzie zobowiązana do stawienia się przed funkcjonariuszem policji, prokuratorem ani sędzią i nie znajdzie się w tym samym miejscu co sprawca);

wyłączyć jawność rozprawy na czas przesłuchania ofiary.

Ponadto w toku postępowania sądowego sąd może zakazać publikacji jakichkolwiek tekstów, rysunków, zdjęć lub wizerunków mogących doprowadzić do ujawnienia tożsamości ofiary.

Co więcej, jeżeli ofiara występuje w postępowaniu karnym w charakterze świadka lub, nawet jeśli nie bierze udziału w postępowaniu, przekazuje organom wymiaru sprawiedliwości informacje, które mogą ułatwić im rozwiązanie spraw związanych z poważnymi przestępstwami lub zapobiec wystąpieniu poważnych szkód, może zwrócić się do funkcjonariusza policji lub prokuratora prowadzącego postępowanie przygotowawcze o objęcie jej programem ochrony świadków. Program ten obejmuje szereg środków, takich jak:

utajnienie tożsamości, w tym uczestniczenie w przesłuchaniu, w którym głos lub wizerunek ofiary zostanie zniekształcony za pomocą specjalnych środków; ochrona policyjna domu i eskorta policyjna w drodze do siedziby organów prowadzących postępowanie przygotowawcze;

zmiana miejsca zamieszkania;

zmiana tożsamości ofiary, w tym zmiana wyglądu w razie potrzeb.

Jeżeli ofiara została objęta programem ochrony świadków, może korzystać z dodatkowego wsparcia w postaci:

reintegracji w innym środowisku społecznym;

zmiany kwalifikacji zawodowych;

uzyskania nowego zatrudnienia;

pomocy finansowej do czasu znalezienia nowej pracy.

W stosownych przypadkach krewni pierwszego stopnia ofiary (np. jej dzieci lub rodzice) oraz małżonek ofiary również mogą zostać objęci programem ochrony świadków.

Ofiara, która nie została objęta programem ochrony świadków w toku postępowania przygotowawczego, może zwrócić się o objęcie jej tym programem w toku postępowania sądowego.

W zależności od rodzaju przestępstwa ofierze przysługuje dodatkowa ochrona.

Ofiara przemocy domowej może zwrócić się do policji o niezwłoczne usunięcie sprawy ze wspólnie zajmowanego lokalu mieszkalnego na podstawie nakazu ochrony tymczasowej, który pozostaje w mocy do chwili wydania nakazu ochrony przez sąd. Ewentualnie ofiara przemocy domowej może również zwrócić się o umieszczenie jej w ośrodku dla ofiar przemocy domowej. Ofiara może zostać umieszczona w takim ośrodku wyłącznie w pilnych przypadkach lub po uzyskaniu zgody kierownictwa ośrodka. Ośrodek zapewnia nocleg, wyżywienie, opiekę medyczną, wsparcie psychologiczne i nieodpłatną pomoc prawną.

Ofiary handlu ludźmi mogą zostać umieszczone w ośrodku ochrony ofiar (*centru pentru protecția victimelor*). Zgodnie z obowiązującymi przepisami okres pobytu w ośrodku wynosi maksymalnie 90 dni, ale sąd może go przedłużyć do chwili zakończenia postępowania. Rozprawy sądowe w sprawach dotyczących handlu dziećmi przeprowadza się bez udziału publiczności. Ponadto w tego rodzaju sprawach małoletnich poniżej 14. roku życia przesłuchuje się w obecności psychologa i przedstawiciela Dyrekcji Generalnej ds. Opieki Społecznej i Ochrony Dzieci.

Jeżeli ofiara uważa, że grozi jej niebezpieczeństwo, powinna zgłosić ten fakt funkcjonariuszowi policji, prokuratorowi lub sędziemu i przekazać im jak najwięcej informacji.

Powyższe środki są dostępne zarówno na etapie postępowania przygotowawczego, jak i na etapie postępowania sądowego.

Kto może mi zapewnić ochronę?

Ochronę zapewnia rumuńska policja.

Czy ktoś dokona oceny mojej sprawy, żeby sprawdzić, czy grozi mi dalsze niebezpieczeństwo ze strony sprawcy?

Aby nie dopuścić do wtórnej wiktylizacji, sprawa ofiary zostanie poddana ocenie niezwłocznie po ustaleniu jej tożsamości w celu ograniczenia liczby koniecznych oświadczeń oraz badań lekarskich/psychologicznych/społecznych do minimum.

Departamenty zapewniające wsparcie na rzecz ofiar/służby udzielające wsparcia ofiarom udzielają ofiarom informacji na temat ryzyka zastraszania i odwetu. Aby uniknąć ryzyka zastraszania i odwetu, ofiara może zostać umieszczona w ośrodku tymczasowego pobytu.

Jeżeli po zakończeniu postępowania karnego ofiara będzie nadal znajdowała się w niebezpieczeństwie, organy wymiaru sprawiedliwości rozważą, czy należy objąć ją programem ochrony świadków, o ile nie została już objęta tym programem.

Ofiara handlu ludźmi, przemocy w bliskich związkach, przestępczości zorganizowanej, terroryzmu lub innych kategorii przestępstw zostanie uznana za bezbronną ofiarę i zostanie objęta ochroną przewidzianą w przepisach dla zagrożonych świadków lub dla świadków wymagających szczególnego traktowania.

Czy ktoś dokona oceny mojej sprawy, żeby sprawdzić, czy grozi mi dalsze niebezpieczeństwo ze strony systemu wymiaru sprawiedliwości (w trakcie dochodzenia/śledztwa lub w czasie procesu)?

Tak, sprawa zostanie poddana ocenie. Na przykład ofiary niektórych kategorii przestępstw (przemoc domowa, zgwałcenie, napaść na tle seksualnym itp.) będą na swój wniosek przesłuchiwanie wyłącznie przez osoby tej samej płci.

Ofiara zostanie przesłuchana ponownie wyłącznie w przypadku, gdy będzie to absolutnie konieczne, biorąc pod uwagę cel postępowania karnego polegający na niedopuszczeniu do wyrządzenia ofierze dalszych szkód.

Aby nie dopuścić do wtórnej wiktylizacji ofiary przez jej wielokrotne przesłuchiwanie przez organy wymiaru sprawiedliwości, w przepisach regulujących przebieg postępowania karnego ustanowiono również wymóg, zgodnie z którym pokrzywdzony, który złożył zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, powinien zostać przesłuchany natychmiast po złożeniu tego zawiadomienia lub – jeżeli okaże się to niemożliwe – bez zbędnej zwłoki.

Ofiary przestępstw mogą korzystać z osobnych poczekalni w sądzie.

Jakie środki ochrony są dostępne dla najbardziej bezbronnych ofiar przestępstw?

Bezbronna ofiara może skorzystać ze środków ochrony przedstawionych w powyższych odpowiedziach dotyczących ochrony świadków.

Jestem małoletni – czy przysługują mi szczególne prawa?

Jeżeli ofiara jest dzieckiem, które padło ofiarą wykorzystywania, przemocy, molestowania lub zaniedbania lub dzieckiem, nad którym się znęcano lub wobec którego dopuszczono się jakiegokolwiek innego przestępstwa, zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa może złożyć na policji dowolna osoba, w tym również samo dziecko.

Małoletnich co do zasady uznaje się za bezbronne ofiary, które organy informują o przysługujących im środkach ochrony.

Wyspecjalizowane departamenty Dyrekcji Generalnej ds. Opieki Społecznej i Ochrony Dzieci odpowiedzialne za przeprowadzanie interwencji w przypadku znęcania się nad dziećmi, ich zaniedbywania, handlu dziećmi oraz migracji i powrotów dzieci poddają ofiary przemocy będące dziećmi ocenie oraz udzielają im wsparcia i obejmują je ochroną na mocy prawa.

Małoletni mogą skorzystać ze wsparcia zapewnianego przez Krajowy Organ ds. Ochrony Praw Dzieci i Przystosobienia.

Dziecko, nad którym się znęcano lub które zaniedbywano, lub dziecko, które doświadczyło jakiegokolwiek formy przemocy, może – w ramach środka nadzwyczajnego – zostać tymczasowo umieszczone w rodzinie zastępczej, powierzone pieczy jednego z rodziców zastępczych lub umieszczone w specjalnym ośrodku.

Jeżeli osoba małoletnia, które nie ukończyła 14. roku życia, zostanie wezwana do stawienia się przed organami prowadzącymi postępowanie przygotowawcze, będzie musiała stawić się przed tymi organami razem ze swoimi rodzicami lub opiekunem. Jeżeli rodzice lub opiekunowie małoletniego również biorą udział w postępowaniu karnym lub mogliby mieć interes w wywarceniu wpływu na zeznania małoletniego, przesłuchanie małoletniego przeprowadza się w obecności jego krewnego lub innej osoby wskazanej przez funkcjonariusza policji/prokuratora/sędziego.

Ponadto organy wymiaru sprawiedliwości mogą zdecydować, że w danym przypadku przesłuchanie powinno zostać przeprowadzone z udziałem psychologa. Małoletni może zwrócić się do organów wymiaru sprawiedliwości o udzielenie mu pomocy w tym zakresie.

Przesłuchanie należy nagrać. W przypadku braku możliwości nagrania przesłuchania należy wskazać to w oświadczeniu małoletniego wraz ze stosownym uzasadnieniem.

Ofiara może zostać przesłuchana przez tę samą osobę w miarę możliwości w specjalnie zaprojektowanych/przystosowanych pomieszczeniach.

Przy ściganiu niektórych kategorii przestępstw może obowiązywać wymóg przeprowadzania przesłuchania przez osobę tej samej płci co ofiara. Ofierze może również towarzyszyć wskazana przez nią osoba.

Ofiara ma prawo do obecności pełnomocnika procesowego na wszystkich etapach postępowania. Jeżeli ofiara nie posiada pełnomocnika procesowego, sąd udzieli jej wsparcia w jego znalezieniu. Jeżeli rodzina ofiary nie będzie w stanie pokryć kosztów usług świadczonych przez pełnomocnika procesowego, ofiara będzie uprawniona do skorzystania z nieodpłatnej pomocy prawnej.

W sprawach dotyczących przestępstwa handlu ludźmi małoletnich poniżej 14. roku życia przesłuchuje się w obecności przynajmniej jednego z rodziców lub innego przedstawiciela ustawowego. Ponadto w takim przypadku do stawienia się przed sądem należy również wezwać psychologa i przedstawiciela Dyrekcji Generalnej ds. Opieki Społecznej i Ochrony Dzieci.

W wyniku przestępstwa zmarł członek mojej rodziny – jakie prawa mi przysługują?

W takiej sytuacji ofiara przestępstwa jest uprawniona do skorzystania ze wszystkich usług wsparcia i ochrony omówionych powyżej, w tym do otrzymywania informacji, korzystania ze wsparcia psychologicznego, uzyskania pomocy prawnej, otrzymania skierowania do odpowiednich służb opieki zdrowotnej, korzystania z usług w zakresie włączenia społecznego/reintegracji społecznej itp.

Małżonek, dzieci i osoby pozostające na utrzymaniu osoby zmarłej wskutek zabójstwa lub zabójstwa kwalifikowanego, o których mowa w art. 188 i 189 kodeksu karnego, a także osoby zmarłej w rezultacie przestępstw umyślnych, są uprawnieni do korzystania z nieodpłatnej pomocy prawnej oraz do otrzymania kompensaty od państwa.

Prawo do korzystania z nieodpłatnej pomocy prawnej przysługuje również ofiarom innych rodzajów przestępstw, jeżeli miesięczny dochód na członka rodziny ofiary nie przekracza podstawowego minimalnego wynagrodzenia brutto na szczeblu krajowym w roku, w którym złożono wniosek o nieodpłatną pomoc prawną.

Członek mojej rodziny jest ofiarą przestępstwa – jakie prawa mi przysługują?

Zob. odpowiedź na poprzednie pytanie.

Czy mogę uzyskać dostęp do mediacji? Jakie są warunki korzystania z mediacji? Czy będę bezpieczny/bezpieczna podczas mediacji?

Skorzystanie z mediacji jest możliwe w sprawach dotyczących przestępstw uznawanych za mniej poważne w świetle przepisów prawa karnego.

Postępowanie mediacyjne można przeprowadzić wyłącznie wówczas, gdy zarówno ofiara, jak i sprawca wyrażą zgodę na wzięcie w nim udziału.

Postępowanie mediacyjne składa się z szeregu spotkań ofiary ze sprawcą służących ustaleniu, czy pojednanie stron jest możliwe. Osoba zwana mediatorem będzie miała za zadanie ułatwienie przebiegu spotkań. Jeżeli postępowanie zakończy się zawarciem ugody ze sprawcą, ofiara może wycofać zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa, po czym sprawa zostanie umorzona. Jeżeli zaś mediacja nie powiedzie się, postępowanie karne będzie toczyło się nadal, tak jakby mediacja nigdy się nie rozpoczęła.

Gdzie mogę znaleźć przepisy, w których określono moje prawa?

Ustawa nr 135/2010 Kodeks postępowania karnego, z późniejszymi zmianami (Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală)

Ustawa nr 678/2001 o zapobieganiu i przeciwdziałaniu handlowi ludźmi, z późniejszymi zmianami (Legea nr. 678/2001 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane)

Decyzja rządu nr 1216/2001 zatwierdzająca krajowy plan działania w zakresie przeciwdziałania handlowi ludźmi (Hotărârea de Guvern nr. 1216/2001 privind aprobarea Planului național de acțiune pentru combaterea traficului de ființe umane)

Ustawa nr 211/2004 o niektórych środkach ochrony ofiar przestępstw, z późniejszymi zmianami (Legea 211/2004 privind unele măsuri pentru asigurarea protecției victimelor infracțiunilor)

Decyzja rządu nr 1238 z dnia 10 października 2007 r. zatwierdzająca ogólnokrajowe normy w zakresie świadczenia specjalistycznych usług na rzecz ofiar handlu ludźmi (Hotărârea Guvernului nr. 1238 din 10 octombrie 2007 pentru aprobarea Standardelor naționale specifice pentru serviciile specializate de asistență a victimelor traficului de persoane)

Ustawa nr 217/2003 o zapobieganiu i przeciwdziałaniu przemocy domowej, z późniejszymi zmianami (Legea 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței în familie)

Ustawa nr 272/2004 o ochronie i propagowaniu praw dzieci, z późniejszymi zmianami (Legea 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului)

Ustawa nr 682/2002 o ochronie świadków, z późniejszymi zmianami (Legea 682/2002 privind protecția martorilor)

Ustawa nr 192/2006 o mediacji i wykonywaniu zawodu mediatora, z późniejszymi zmianami (Legea 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator)

Ostatnia aktualizacja: 18/10/2018

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej.

Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

2 - Składanie zawiadomienia o przestępstwie oraz moje prawa podczas dochodzenia/śledztwa lub w czasie procesu

Jak złożyć zawiadomienie o przestępstwie?

Osoba, która padła ofiarą przestępstwa, może złożyć zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na policji (lub w prokuraturze) w formie ustnej lub pisemnej. Ofiara przestępstwa może również poprosić inną osobę o złożenie zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa w jej imieniu – w takim przypadku ofiara musi jednak udzielić takiej osobie pełnomocnictwa na piśmie. Podpisane pełnomocnictwo sporządzone w formie pisemnej zostanie załączone do akt sprawy.

Przestępstwo może być zgłoszone przez małżonka w imieniu drugiego małżonka lub przez dziecko w imieniu jego rodziców. Jeżeli przestępstwo jest zgłaszane przez małoletnie dziecko, zawiadomienie o przestępstwie może być złożone przez przedstawiciela dziecka lub za zgodą tego przedstawiciela. Jeżeli osoba zdecyduje się złożyć zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa ustnie, musi udać się na komisariat policji. Funkcjonariusz policji przyjmujący zawiadomienie sporządzi protokół i poprosi osobę dokonującą zgłoszenia o jego podpisanie. Zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa sporządzone w formie pisemnej również muszą zostać podpisane.

W zawiadomieniu o podejrzeniu popełnienia przestępstwa osoba zgłaszająca przestępstwo musi podać swoje imię i nazwisko, zawód, adres zamieszkania oraz szczegółowy opis zdarzenia. Jeżeli ofiara wie, kim jest sprawca, musi przekazać wszystkie posiadane informacje na jego temat, a także wszelkie dowody powiązane ze zdarzeniem. Dodatkowe informacje w sprawie można również przekazywać w toku postępowania przygotowawczego.

Jeżeli ofiara nie włada językiem rumuńskim lub nie rozumie tego języka, może złożyć zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa w zrozumiałym dla siebie języku – organ wymiaru sprawiedliwości zleci wówczas przetłumaczenie tego zawiadomienia. W takim przypadku ofiara może zwrócić się o to, aby wszelkie kierowane do niej wezwania do stawienia się przed sądem były sporządzane w zrozumiałym dla niej języku.

Ofiara przemocy domowej może zwrócić się do policji o wydanie nakazu ochrony tymczasowej lub do właściwego sądu o wydanie nakazu ochrony. W tym celu ofiara wypełnia standardowy wniosek, który przesyła do sądu rejonowego (*judcătorie*) właściwego dla miejsca zamieszkania ofiary. Wniosek można złożyć osobiście lub, za zgodą ofiary, może to zrobić osoba reprezentująca służby socjalne zajmujące się przemocą w rodzinie, prokurator lub funkcjonariusz policji.

W jaki sposób mogę uzyskać informacje o przebiegu sprawy?

Po otrzymaniu zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa organy policji przekazują sprawę prokuraturze, która opatrzy sprawę sygnaturą. Po złożeniu zawiadomienia ofiara może śledzić przebieg postępowania prowadzonego w sprawie, składając w tym celu pisemne wnioski, w których wskaże adres zamieszkania w Rumunii, adres e-mail lub adres komunikatora elektronicznego, pod który stosowne organy powinny wysłać informacje o sprawie. Jeżeli prokurator zdecyduje się wnieść sprawę do sądu, ofiara ma prawo do wglądu w akta sprawy w pomieszczeniach sądu w trakcie postępowania sądowego. Ponadto ofiara zostanie wezwana do stawienia się przed sądem.

Czy przysługuje mi pomoc prawna (podczas dochodzenia/śledztwa lub w czasie procesu)? Na jakich warunkach?

Pokrzywdzonemu przysługuje prawo do uzyskania pomocy prawnej lub zastępstwa procesowego.

- W toku postępowania karnego pokrzywdzony ma prawo do korzystania z usług wybranego przez siebie pełnomocnika procesowego, pod warunkiem pokrycia honorarium tego pełnomocnika. W przypadku skazania sprawcy pokrzywdzony będzie mógł odzyskać poniesione przez siebie koszty zastępstwa procesowego od sprawcy.
- Pokrzywdzony może być reprezentowany przez pełnomocnika procesowego w toku całego postępowania karnego, chyba że – w zależności od przypadku – jego udział w postępowaniu jest obowiązkowy lub prokurator, sędzia lub sąd uzna, że w danym przypadku pokrzywdzony musi wziąć udział w postępowaniu (np. z uwagi na konieczność jego przesłuchania).
- W niektórych przypadkach pomoc prawna zapewniana w toku postępowania karnego może być udzielana nieodpłatnie, np.:

jeżeli prokurator lub sędzia uzna, że pokrzywdzony nie jest w stanie samodzielnie występować przed sądem, a pokrzywdzony nie zatrudnił pełnomocnika procesowego;

w przypadku osoby małoletniej, która nie nabyła jeszcze pełnej zdolności do czynności prawnych (wskutek zawarcia małżeństwa lub na mocy postanowienia sądu);

na wniosek, jeżeli osoba padła ofiarą jednego z następujących rodzajów przestępstw: usiłowania zabójstwa i usiłowania zabójstwa kwalifikowanego, spowodowania uszczerbku na zdrowiu, przestępstw umyślnych skutkujących doznaniem uszczerbku na zdrowiu przez ofiarę (pojęcie uszczerbku na zdrowiu jest zdefiniowane w kodeksie karnym), zgwałcenia, napaści na tle seksualnym, przestępstwa polegającego na obcowaniu pćciowym z osobą małoletnią i przestępstwa doprowadzenia osoby małoletniej do poddania się innym czynnościom seksualnym;

na wniosek, jeżeli osoba jest małżonkiem, jednym z rodziców lub inną osobą pozostającą na utrzymaniu ofiary, która zmarła wskutek zabójstwa, zabójstwa kwalifikowanego lub innego przestępstwa umyślnego;

na wniosek, jeżeli osoba padła ofiarą przestępstw innych niż wymienione powyżej i jeżeli jej miesięczny dochód na członka rodziny nie przekracza minimalnego wynagrodzenia brutto na szczeblu krajowym. Wniosek o udzielenie nieodpłatnej pomocy prawnej należy złożyć do sądu właściwego ze względu na miejsce zamieszkania ofiary.

W takich przypadkach z nieodpłatnej pomocy prawnej można skorzystać wyłącznie w sytuacji, w której ofiara zgłosiła podejrzenie popełnienia przestępstwa funkcjonariuszowi policji lub prokuratorowi w ciągu 60 dni od dnia popełnienia przestępstwa lub – w stosownych przypadkach – w ciągu 60 dni od dnia, w którym ofiara dowiedziała się o przestępstwie. Jeżeli ofiara nie była w stanie złożyć zawiadomienia w tym terminie, termin 60 dni biegnie od dnia, w którym ustały okoliczności uniemożliwiające jej złożenie takiego zawiadomienia.

Osoba, która chce uzyskać nieodpłatną pomoc prawną, musi złożyć wniosek do prokuratora lub sądu, stosownie do przypadku; następnie prokurator lub sąd podejmie niezbędne czynności. Nieodpłatna pomoc prawna będzie dostępna do momentu zakończenia postępowania karnego.

Czy mogę ubiegać się o zwrot kosztów (z tytułu uczestnictwa w dochodzeniu/śledztwie/procesie)? Na jakich warunkach?

Ofiara może dochodzić zwrotu poniesionych kosztów prawnych. O tym, jaka część kosztów poniesionych przez ofiarę powinna zostać zwrócona i kto ma tego dokonać, postanawia sąd.

Jeżeli ofiara bierze udział w postępowaniu w charakterze pokrzywdzonego lub powoda cywilnego (w przypadku dopuszczenia powództwa cywilnego przez sąd), a oskarżony zostanie uznany za winnego zarzucanych mu czynów (nawet jeżeli z jakichś powodów nie zostanie skazany), oskarżony zostanie obciążony kosztami prawnymi ofiary.

Moja sprawa została umorzona zanim trafiła do sądu. Czy mogę się odwołać?

Jeżeli prokurator wyda postanowienie o umorzeniu sprawy bez kierowania jej do sądu, ofiara może wnieść zażalenie na to postanowienie w terminie 20 dni od dnia otrzymania jego odpisu. Zażalenie należy wnieść do prokuratora nadrzędnego.

Jeżeli prokurator nadrzędny oddali zażalenie, na wydane przez niego postanowienie przysługuje zażalenie do sędziego ds. postępowania przygotowawczego sądu właściwego ze względu na miejsce zamieszkania ofiary.

Czy mogę uczestniczyć w procesie?

W postępowaniu karnym można uczestniczyć w charakterze:

Ofiary (pokrzywdzonego)

Osoba, która doznała jakichkolwiek szkód wskutek przestępstwa, może wziąć udział w postępowaniu w charakterze ofiary – w takiej sytuacji przysługuje jej szereg praw procesowych, które opisano bardziej szczegółowo poniżej.

Świadka

Osoba, która nie chce występować w postępowaniu karnym w charakterze pokrzywdzonego, powinna poinformować o tym fakcie organ wymiaru sprawiedliwości prowadzący jej sprawę, który – jeżeli uzna to za konieczne – może mimo wszystko wezwać taką osobę do złożenia zeznań w charakterze świadka. Osoba wezwana do złożenia zeznań w charakterze świadka musi stawić się w sądzie i zeznać wszystko, co jej wiadomo na temat zdarzenia.

Powoda cywilnego

Osoba, która zamierza dochodzić odszkodowania/zadośćuczynienia z tytułu szkód poniesionych wskutek przestępstwa, musi wytoczyć powództwo cywilne, stając się tym samym powodem cywilnym w postępowaniu karnym.

Co do zasady, rozprawy sądowe są jawne i można w nich uczestniczyć niezależnie od tego, w jakim charakterze występuje się w postępowaniu. Sąd może jednak postanowić o wyłączeniu jawności rozprawy, w przypadku gdy istnieją ku temu dostateczne przesłanki. Wówczas w rozprawie mogą uczestniczyć wyłącznie osoby występujące w charakterze pokrzywdzonego lub powoda cywilnego.

Stawienie się na sali rozpraw jest konieczne wyłącznie w przypadku osób wezwanych do złożenia zeznań (np. w charakterze świadka).

Jaka jest moja rola w systemie wymiaru sprawiedliwości? Czy jestem na przykład: ofiarą przestępstwa, świadkiem, powodem cywilnym, oskarżycielem prywatnym?

Osoba, która padła ofiarą przestępstwa, może pełnić jedną z następujących ról w systemie wymiaru sprawiedliwości:

Ofiara (pokrzywdzony)

Osoba, która doznała jakichkolwiek szkód wskutek przestępstwa, może wziąć udział w postępowaniu w charakterze ofiary – w takiej sytuacji przysługuje jej szereg praw procesowych, które opisano bardziej szczegółowo poniżej.

Powód cywilny

Osoba, która zamierza dochodzić odszkodowania/zadośćuczynienia z tytułu szkód poniesionych wskutek przestępstwa, musi wytoczyć powództwo cywilne, stając się tym samym powodem cywilnym w postępowaniu karnym.

Świadek

Osoba, która nie chce występować w postępowaniu karnym w charakterze pokrzywdzonego, powinna poinformować o tym fakcie organ wymiaru sprawiedliwości prowadzący jej sprawę, który – jeżeli uzna to za konieczne – może mimo wszystko wezwać taką osobę do złożenia zeznań w charakterze świadka. W takim przypadku osoba zostanie wezwana na przesłuchanie i zostanie poproszona o przekazanie szczegółowych informacji na temat zdarzenia. Stawienie się na przesłuchanie przez osobę wezwaną jest obowiązkowe.

Czy mogę wybrać swoją rolę? Jakie są moje prawa i obowiązki wynikające z tej roli?

Osoba uczestnicząca w postępowaniu karnym w charakterze *pokrzywdzonego* / *powoda cywilnego* ma szereg praw procesowych.

W toku postępowania przygotowawczego:

ofiara jest uprawniona do dochodzenia odszkodowania/zadośćuczynienia z tytułu szkód poniesionych wskutek przestępstwa. W tym celu ofiara musi wytoczyć postępowanie adhezyjne w postępowaniu karnym lub odrębne powództwo cywilne. Ofiara może podjąć decyzję o wytoczeniu powództwa adhezyjnego na dowolnym etapie postępowania przygotowawczego.

W tym celu musi wnieść stosowny wniosek do funkcjonariusza policji lub prokuratora prowadzącego postępowanie ustnie albo na piśmie. We wniosku ofiara powinna wskazać, jakiego rodzaju odszkodowania/zadośćuczynienia dochodzi, oraz przedstawić dowody na poparcie swoich twierdzeń.

W trakcie pierwszego przesłuchania prokurator lub funkcjonariusz policji pouczy ofiarę o możliwości wytoczenia powództwa adhezyjnego;

ofiara jest uprawniona do dochodzenia zwrotu poniesionych przez siebie kosztów prawnych. O tym, jaka część kosztów poniesionych przez ofiarę powinna zostać zwrócona i kto ma tego dokonać, postanawia sąd.

Jeżeli ofiara bierze udział w postępowaniu w charakterze pokrzywdzonego lub powoda cywilnego (w przypadku dopuszczenia powództwa cywilnego przez sąd), a oskarżony zostanie uznany za winnego zarzucanych mu czynów (nawet jeżeli z jakichś powodów nie zostanie skazany), oskarżony zostanie obciążony kosztami prawnymi ofiary;

ofiara jest uprawniona do otrzymywania informacji na temat postępów w postępowaniu przygotowawczym, a także – jeżeli prokurator nie zdecyduje się wnieść sprawy do sądu – do otrzymania odpisu postanowienia w tym przedmiocie. W tym celu ofiara musi zwrócić się z wnioskiem do funkcjonariusza policji lub prokuratora prowadzącego jej sprawę oraz wskazać swój adres w Rumunii, adres e-mail lub adres komunikatora elektronicznego, na który żądane informacje mają zostać przesłane. Jeżeli prokurator zdecyduje się wnieść sprawę do sądu, ofiara zostanie wezwana do stawienia się przed sądem na rozprawie;

ofiara jest uprawniona do korzystania z usług tłumaczy ustnych i pisemnych, jeżeli nie włada językiem rumuńskim lub nie rozumie tego języka. W toku postępowania karnego ofiara, która nie włada językiem rumuńskim, będzie mogła nieodpłatnie korzystać z usług tłumacza ustnego;

w toku postępowania karnego ofiara jest uprawniona do korzystania z usług prawnika. W ściśle określonych przypadkach (np. gdy prokurator uzna, że ofiara nie jest w stanie samodzielnie występować przed sądem, gdy ofiara jest osobą małoletnią, która nie nabyła jeszcze pełnej zdolności do czynności prawnych, w przypadku ofiar określonych rodzajów przestępstw, gdy dochód uzyskiwany przez ofiarę jest niższy od pewnego poziomu itp. – zob. odpowiedź na poprzednie pytanie) ofiara może być uprawniona do nieodpłatnej pomocy prawnej;

ofiara może być reprezentowana przez pełnomocnika procesowego w toku całego postępowania karnego, chyba że – w zależności od przypadku – jej udział w postępowaniu jest obowiązkowy lub prokurator, sędzia lub sąd uzna, że w danym przypadku ofiara musi wziąć udział w postępowaniu (np. z uwagi na konieczność jej przesłuchania);

ofiara lub jej pełnomocnik procesowy mogą uzyskać wgląd w akta sprawy. Kwestie dotyczące wglądu w akta sprawy regulują jednak przepisy szczegółowe, o których treści pouczy sekretariat prokuratury;

oferze przysługuje prawo do zostania wezwaną na przesłuchanie przez funkcjonariusza policji lub prokuratora prowadzącego sprawę. W trakcie przesłuchania oferze może towarzyszyć zarówno jej pełnomocnik procesowy, jeżeli został ustanowiony, jak i dowolna wskazana przez ofiarę osoba, której obecność w trakcie przesłuchania może być, zdaniem ofiary, pomocna. Organ wymiaru sprawiedliwości może odrzucić taki wniosek wyłącznie w uzasadnionych przypadkach.

Jeżeli osoba składa zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, którego sama padła ofiarą, organ wymiaru sprawiedliwości musi ją niezwłocznie przesłuchać. Jeżeli okaże się to niemożliwe, ofiara powinna zostać przesłuchana w jak najkrótszym czasie po złożeniu zawiadomienia.

Osoba, która padła ofiarą przemocy domowej, zgwałcenia lub innego rodzaju napaści na tle seksualnym, osoba, która padła ofiarą przestępstwa złego traktowania małoletnich, nękania lub molestowania seksualnego, a także osoba, która ma poczucie, że jej prywatność wymaga ochrony z innych względów, może wnieść o przesłuchanie przez osobę tej samej płci. Organ wymiaru sprawiedliwości może odrzucić taki wniosek wyłącznie w uzasadnionych przypadkach.

ofiara jest uprawniona do przedstawiania dowodów i wszelkich innych twierdzeń istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy; Może to zrobić w trakcie przesłuchania lub składając odrębny wniosek do organu wymiaru sprawiedliwości prowadzącego jej sprawę;

jeżeli sprawca został aresztowany, a następnie zwolniony, ofiara jest uprawniona do otrzymania informacji o jego zwolnieniu. W trakcie pierwszego przesłuchania ofiara zostanie pouczona o tym prawie oraz poproszona o wskazanie, czy chce skorzystać z tego prawa;

ofiara jest uprawniona do wnoszenia zażaleń na czynności podejmowane w związku z jej sprawą. Zażalenie powinno zostać wniesione do prokuratora prowadzącego sprawę, jeżeli czynność została podjęta przez funkcjonariusza policji, lub do prokuratora nadrzędnego, jeżeli czynność została podjęta przez prokuratora prowadzącego daną sprawę.

Jeżeli ofiara wnieśli zażalenie na wydane przez prokuratora postanowienie o zakończeniu postępowania przygotowawczego, a zażalenie to zostanie oddalone, ofiara może wnieść zażalenie na takie postanowienie do sądziego ds. postępowania przygotowawczego.

W toku postępowania sądowego:

ofiara jest uprawniona do dochodzenia odszkodowania/zadośćuczynienia z tytułu szkód poniesionych wskutek przestępstwa. W tym celu musi wytoczyć postępowanie adhezyjne w postępowaniu karnym lub odrębne powództwo cywilne.

Jeżeli ofiara brała udział w postępowaniu przygotowawczym w charakterze powoda cywilnego, może zachować ten status w toku postępowania sądowego.

Jeżeli ofiara nie brała udziału w postępowaniu przygotowawczym w charakterze powoda cywilnego, może uzyskać taki status, wszczynając postępowanie adhezyjne przed rozpoczęciem rozprawy. Ofiara zostanie powiadomiona o wezwaniu na pierwszą rozprawę sądową.

Ofiara może wnieść do sądu o wszczęcie postępowania adhezyjnego ustnie lub na piśmie. We wniosku ofiara powinna wskazać, jakiego rodzaju odszkodowania/zadośćuczynienia dochodzi, oraz przedstawić dowody na poparcie swoich twierdzeń.

ofiara jest uprawniona do dochodzenia zwrotu poniesionych przez siebie kosztów prawnych. O tym, jaka część kosztów poniesionych przez ofiarę powinna zostać zwrócona i kto ma tego dokonać, postanawia sąd.

Jeżeli ofiara bierze udział w postępowaniu w charakterze pokrzywdzonego lub powoda cywilnego (w przypadku dopuszczenia powództwa cywilnego przez sąd), a oskarżony zostanie uznany za winnego zarzucanych mu czynów (nawet jeżeli z jakichś powodów nie zostanie skazany), oskarżony zostanie obciążony kosztami prawnymi ofiary;

ofiara jest uprawniona do korzystania z usług tłumaczy ustnych i pisemnych, jeżeli nie włada językiem rumuńskim lub nie rozumie tego języka. W toku postępowania karnego ofiara, która nie włada językiem rumuńskim, będzie mogła nieodpłatnie korzystać z usług tłumacza ustnego;

w toku postępowania karnego ofiara jest uprawniona do korzystania z usług prawnika. W ściśle określonych przypadkach (np. gdy prokurator uzna, że ofiara nie jest w stanie samodzielnie występować przed sądem, gdy ofiara jest osobą małoletnią, która nie nabyła jeszcze pełnej zdolności do czynności prawnych, w przypadku ofiar określonych rodzajów przestępstw, gdy dochód uzyskiwany przez ofiarę jest niższy od pewnego poziomu itp. – zob. odpowiedź na poprzednie pytanie) ofiara może być uprawniona do nieodpłatnej pomocy prawnej;

ofiara może być reprezentowana przez pełnomocnika procesowego w toku całego postępowania karnego, chyba że – w zależności od przypadku – jej udział w postępowaniu jest obowiązkowy lub prokurator, sędzia lub sąd uzna, że w danym przypadku ofiara musi wziąć udział w postępowaniu (np. z uwagi na konieczność jej przesłuchania);

ofiara lub jej pełnomocnik procesowy mogą uzyskać wgląd w akta sprawy. Kwestie dotyczące wglądu w akta sprawy regulują jednak przepisy szczegółowe, o których treści pouczy sekretariat sądu;

ofiara ma prawo do bycia wysłuchaną w toku postępowania sądowego. Sąd wezwie ofiarę do stawienia się na rozprawie i przesłucha ją w związku z przestępstwem. Sąd poprosi również ofiarę, aby zeznała wszystko, co pamięta na temat zdarzenia;

ofiara ma prawo do zadawania pytań oskarżonemu, świadkom i biegłym w trakcie ich przesłuchiwania;

ofiara ma prawo do zgłaszania sprzeciwów i wniosków dotyczących kwestii karnych będących przedmiotem sprawy;

ofiara jest uprawniona do przedstawiania dowodów i wszelkich innych twierdzeń istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy;

jeżeli sprawca został aresztowany lub skazany na karę pozbawienia wolności, ofiara jest uprawniona do otrzymania informacji o jego zwolnieniu. Jeżeli ofiara nie zwróciła się o powiadomienie jej o zwolnieniu sprawcy podczas jej pierwszego przesłuchania w toku postępowania przygotowawczego, kiedy to została pouczona o takim prawie, może nadal złożyć stosowny wniosek ustnie przed sądem albo pisemnie w toku rozprawy;

ofiara zostanie powiadomiona o wydaniu orzeczenia w sprawie i będzie miała prawo do jego zaskarżenia.

Na pokrzywdzonym, powodzie cywilnym lub świadku w postępowaniu karnym spoczywa również szereg obowiązków wynikających z konieczności ustalenia przez organy sądowe prawdy w danej sprawie oraz pociągnięcia sprawcy do odpowiedzialności:

obowiązek stawienia się przed funkcjonariuszem policji, prokuratorem lub sędzią na każde wezwanie do złożenia zeznań;

obowiązek ujawnienia wszystkich znanych ofierze informacji na temat zdarzenia. W tym kontekście należy pamiętać o tym, że składanie fałszywych zeznań przed organami wymiaru sprawiedliwości stanowi przestępstwo krzywoprzysięstwa, za które można ponieść odpowiedzialność karną. Małżonek lub bliski krewny oskarżonego może odmówić składania zeznań. Ofiara może odmówić odpowiedzi, jeżeli pytania są związane z tajemnicą zawodową, której jest zobowiązana przestrzegać, i jeżeli jest to prawnie wiążące dla organów wymiaru sprawiedliwości;

obowiązek poinformowania organów wymiaru sprawiedliwości o wszelkich zmianach adresu do korespondencji, tak aby mogły przesyłać ofierze wezwania i wszelkie przyszłe zawiadomienia dotyczące postępowania;

podczas rozprawy należy się zachowywać w sposób wyrażający szacunek dla powagi sądu. Niewłaściwe zachowanie może skutkować wyprowadzeniem z sali rozpraw.

Ofiara jest uprawniona do skorzystania ze środków ochrony zarówno w toku postępowania przygotowawczego, jak i w toku postępowania sądowego, jeżeli organy wymiaru sprawiedliwości uznają, że może jej grozić niebezpieczeństwo, lub jeżeli popełniono przeciwko niej określonego rodzaju przestępstwa, które mogą wywierać wpływ na jej prywatność lub godność.

Ofiara przestępstwa powinna zwrócić szczególną uwagę na fakt, że jeżeli organy wymiaru sprawiedliwości stwierdzą, że może jej grozić niebezpieczeństwo z uwagi na przekazywane przez nią informacje lub z innych powodów lub że przekazywane przez nią informacje mogą wywrzeć wpływ na jej prywatność lub godność, mogą – z urzędu albo na wniosek ofiary – zastosować określone środki ochrony, np.:

objąć miejsce zamieszkania lub tymczasowe miejsce pobytu ofiary nadzorem lub zastosować inne środki gwarantujące bezpieczeństwo;

zapewnić ofierze lub członkom jej rodziny eskortę i ochronę w czasie podróży;

objąć dane osobowe ofiary ochroną;

jeżeli inne środki okażą się niewystarczające – przesłuchanie ofiary za pomocą środków audio-wizualnych przy jednoczesnym zniekształceniu jej głosu i wizerunku oraz zniesieniu spoczywającego na niej wymogu stawienia się przed sądem;

wyłączyć jawność rozprawy na czas przesłuchania ofiary.

Sędzia może postanowić o wyłączeniu jawności rozprawy, jeżeli uzna, że jest to konieczne do zapewnienia ofierze odpowiedniej ochrony w postępowaniu sądowym. Ofiara może również sama zwrócić się do sądziego z wnioskiem o wyłączenie jawności rozprawy.

Ponadto w toku postępowania sądowego sąd może zakazać publikacji jakichkolwiek tekstów, rysunków, zdjęć lub wizerunków mogących doprowadzić do ujawnienia tożsamości ofiary.

Jeżeli ofiara występuje w postępowaniu w charakterze *świadka*, jest również uprawniona do korzystania z innych szczególnych środków ochrony świadków. Jeżeli ofiara uważa, że grozi jej niebezpieczeństwo, powinna zgłosić ten fakt funkcjonariuszowi policji, prokuratorowi lub sędziemu i przekazać im jak najwięcej informacji.

Czy mogę składać oświadczenia przed sądem lub przedstawiać dowody? Na jakich warunkach?

Tak. Jeżeli ofiara zdecydowała się wziąć udział w procesie, zarówno prokurator lub funkcjonariusz policji, jak i sędzia mogą ją przesłuchać w charakterze pokrzywdzonego lub powoda cywilnego.

Prokurator lub funkcjonariusz policji wezwie ofiarę do stawienia się na komisariacie lub w prokuraturze w celu złożenia zeznań, natomiast w toku postępowania sądowego ofiara zostanie wezwana do złożenia zeznań na rozprawie.

Jakie informacje uzyskam w czasie procesu?

W toku postępowania przygotowawczego ofiara jest uprawniona do uzyskiwania informacji na temat postępów w sprawie oraz do otrzymania odpisu postanowienia prokuratora w przedmiocie zasadności wniesienia sprawy do sądu. W tym celu ofiara musi zwrócić się z wnioskiem do funkcjonariusza policji lub prokuratora prowadzącego jej sprawę oraz wskazać swój adres w Rumunii, adres e-mail lub adres komunikatora elektronicznego, na który żądane informacje mają zostać przesłane.

W toku postępowania sądowego ofiara zostanie wezwana do stawienia się na pierwszej rozprawie, na której sąd pouczy ją o możliwości wytoczenia powództwa adhezyjnego. Ofiara nie otrzyma żadnych dalszych wezwań do stawienia się na kolejnych rozprawach. Ofiara będzie mogła uzyskać informacje na temat postępów w sprawie oraz terminów kolejnych rozpraw, biorąc udział w rozprawach sądowych lub zapoznając się z aktami sprawy. Ofiara otrzyma jednak wezwanie do stawienia się przed sądem w przypadku konieczności jej przesłuchania.

Po wydaniu orzeczenia w sprawie ofierze doręczony zostanie jego odpis.

Jeżeli ofiara nie włada językiem rumuńskim, skrócony odpis orzeczenia (bez szczegółowego uzasadnienia) zostanie jej doręczony w zrozumiałym dla niej języku. Uzasadnienie orzeczenia zostanie doręczone ofierze w języku rumuńskim – ofiara może zlecić jego przetłumaczenie we własnym zakresie.

Czy będę mieć dostęp do akt sądowych?

Tak, ofiara lub jej pełnomocnik procesowy mogą uzyskać wgląd w akta sprawy. W tym celu należy udać się do sekretariatu prokuratury lub sądu, gdzie przechowywane są odpowiednie akta, i złożyć wniosek o udostępnienie akt do wglądu.

Kwestie dotyczące wglądu w akta sprawy regulują jednak przepisy szczegółowe, o których treści pouczy sekretariat;

Ofiara jest uprawniona do uzyskania informacji na temat warunków i procedur regulujących kwestie związane z obejmowaniem świadków programem ochrony świadków.

Ostatnia aktualizacja: 18/10/2018

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

3 - Moje prawa po zakończeniu procesu

Czy mogę zaskarżyć orzeczenie?

Proces kończy się wydaniem przez sąd orzeczenia (wyroku), które może wywoływać następujące skutki: skazanie lub uniewinnienie oskarżonego, odstąpienie od wymierzenia kary, warunkowe zawieszenie wykonania kary lub umorzenie postępowania karnego. Orzeczenie jest ogłaszane publicznie. Każdy występujący w postępowaniu w charakterze pokrzywdzonego lub powoda cywilnego otrzymuje odpis orzeczenia sądowego drogą pocztową. Strona nieusatysfakcjonowana orzeczeniem sądowym może je zaskarżyć. Prawo do wniesienia środka zaskarżenia przysługuje jednak wyłącznie osobie występującej w postępowaniu w charakterze pokrzywdzonego lub powoda cywilnego.

Osoba występująca w postępowaniu w charakterze świadka również jest uprawniona do wniesienia środka zaskarżenia, może się jednak odwołać jedynie od postanowienia w przedmiocie zwrotu kosztów poniesionych w związku ze stawiennictwem przed sądem oraz zwrotu zarobku lub dochodu utraconego w związku ze stawiennictwem.

W przypadku pokrzywdzonego lub powoda cywilnego termin wniesienia środka zaskarżenia wynosi 10 dni od dnia doręczenia odpisu protokołu ogłoszenia orzeczenia.

Świadek może wnieść środek zaskarżenia bezzwłocznie po wydaniu postanowienia w przedmiocie zwrotu kosztów poniesionych w związku ze stawiennictwem oraz zarobku lub dochodu utraconego w związku ze stawiennictwem, lecz nie później niż w terminie 10 dni od dnia ogłoszenia orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie lub – w stosownych przypadkach – od dnia doręczenia postanowienia w przedmiocie zwrotu kosztów lub utraconego zarobku lub dochodu.

Środek zaskarżenia należy sporządzić na piśmie i opatrzyć podpisem. Środki zaskarżenia wnosi się do tego samego sądu, który wydał zaskarżane orzeczenie.

Po otrzymaniu środka zaskarżenia sąd skieruje go do sądu wyższej instancji właściwego do jego rozpoznania. Odpis orzeczenia sądowego będzie zawierał pouczenie o terminie wniesienia środka zaskarżenia oraz o sądzie, do którego należy go wnieść.

Jakie prawa przysługują mi po wydaniu wyroku?

Orzeczenie uprawomocnia się po wyczerpaniu wszystkich środków zaskarżenia. Po uprawomocnieniu się orzeczenia rola wszystkich uczestników postępowania kończy się. Jeżeli w toku postępowania świadek objęto specjalnym programem ochrony świadków, może on nadal z niego korzystać, do chwili gdy sąd stwierdzi, iż nie grozi mu już niebezpieczeństwo.

Czy mam prawo do ochrony po zakończeniu procesu? Przez jaki okres?

Niektóre środki ochrony nakłada się na czas trwania procesu lub na określony czas, podczas gdy innych udziela się w zależności od szczególnych potrzeb ofiary.

Nieodpłatna pomoc prawna dla ofiar przestępstw przysługuje im przez cały czas trwania procesu.

Ofiarom handlu ludźmi przysługuje okres do odzyskania równowagi i namysłu trwający nie dłużej niż 90 dni, w czasie którego mają one prawo do skorzystania z porad psychologa, opieki medycznej i wsparcia społecznego, otrzymania leków, żywienia, a także – na żądanie – pobytu w specjalnych domach lub ośrodkach chronionych. Ofiary handlu ludźmi informuje się o obowiązujących procedurach sądowych i administracyjnych.

Cudzoziemcom, co do których istnieją poważne przesłanki wskazujące na to, że padli ofiarą handlu ludźmi, również przysługuje okres do odzyskania równowagi i namysłu trwający nie dłużej niż 90 dni, na czas którego mogą oni otrzymać – na wniosek sądu – pozwolenie na pozostawanie na terytorium Rumunii i zakwaterowanie w specjalnie ustanowionych w tym celu ośrodkach. Mogą oni również otrzymać zezwolenie na pobyt w Rumunii na czas trwania okresu do odzyskania równowagi i po tym okresie.

W przypadku ofiar przemocy domowej nakaz ochrony wydaje się na czas nie dłuższy niż 6 miesięcy.

Środki ochrony udzielone świadkom objętym programem ochrony świadków mogą obowiązywać w dalszym ciągu także po zakończeniu procesu, ale w takim wypadku dany środek poddaje się weryfikacji w celu dostosowania go do nowej sytuacji. O czasie trwania takiej ochrony postanawia sąd.

Jakie informacje uzyskam, jeżeli sprawca zostanie skazany?

W przypadku skazania sprawcy ofiara może uzyskać dostęp do następujących kategorii informacji: rodzaju i wymiaru kary (orzeczenie jest ogłaszane podczas rozprawy, a jego odpis doręcza się następnie ofierze), informacji o ucieczce sprawcy oraz o jego zwolnieniu na dowolnych warunkach, o ile ofiara zwróciła się o udzielenie tego rodzaju informacji.

Czy uzyskam informację o tym, że sprawca został zwolniony (w tym o wcześniejszym lub warunkowym zwolnieniu) lub że zbiegł z zakładu karnego?

Tak, ofiara zostanie poinformowana o zwolnieniu lub ucieczce sprawcy z zakładu karnego, jeżeli zwróciła się z takim wnioskiem do organów wymiaru sprawiedliwości. Zobacz odpowiedź na poprzednie pytanie.

Czy będę brać udział w wydaniu postanowienia o zwolnieniu lub warunkowym zwolnieniu? Czy mogę na przykład złożyć oświadczenie lub wnieść odwołanie?

Rola ofiary w postępowaniu karnym zakończy się z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia sądu (orzeczenia skazującego lub uniewinnającego oskarżonego, orzeczenia w przedmiocie odstąpienia od wymierzenia kary lub warunkowego zawieszenia jej wykonania bądź orzeczenia umarzającego postępowanie karne).

Ofiara nie uczestniczy w postępowaniu w przedmiocie zwolnienia ani warunkowego przedterminowego zwolnienia sprawcy.

Ostatnia aktualizacja: 18/10/2018

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

4 - Odszkodowanie

W jaki sposób można dochodzić naprawienia szkody od sprawcy? (np. w czasie procesu, w drodze dochodzenia roszczenia cywilnego, w postępowaniu adhezyjnym)

Ofiara może dochodzić odszkodowania/zadośćuczynienia od sprawcy, wytaczając powództwo adhezyjne w postępowaniu karnym. Postępowanie takie należy wytoczyć przed wszczęciem postępowania przygotowawczego. Organy sądowe mają obowiązek pouczyć ofiarę o tym prawie. Powództwo adhezyjne w postępowaniu karnym można zgłosić ustnie do protokołu albo pisemnie. Powód cywilny musi jednak określić dochodzone odszkodowanie /zadośćuczynienie oraz wskazać przesłanki i dowody na poparcie swojego roszczenia.

Stosowny pozew można wnieść do prokuratury albo do sądu orzekającego co do istoty sprawy.

Orzeczenie sądu będzie również obejmowało odszkodowanie/zadośćuczynienie zasądzone przez sąd od sprawcy.

Jeżeli ofiara nie wytoczyła powództwa adhezyjnego w postępowaniu karnym, może nadal wytoczyć odrębne powództwo odszkodowawcze przed sąd orzekający w sprawach cywilnych.

Sąd zobowiązał sprawcę do wypłacenia mi odszkodowania/zadośćuczynienia. Jak mam skłonić sprawcę do wypłaty odszkodowania?

W przypadku wydania przez sąd wyroku zasądzonego odszkodowanie/zadośćuczynienie sprawca musi wykonać wyrok bez konieczności podejmowania przez ofiarę jakichkolwiek dalszych działań. W przypadku uchybienia przez sprawcę obowiązku zapłaty ofiara może dochodzić wykonania wyroku.

W tym celu musi przedstawić komornikowi sądowemu wyrok zasądzonego odszkodowanie. Komornik sądowy podejmie stosowne czynności w celu wykonania wyroku sądu i pouczy ofiarę o kolejnych krokach, jakie powinna podjąć.

Jeżeli sprawca nie wypłaci mi odszkodowania, czy mogę uzyskać zaliczkę od Skarbu Państwa? Na jakich warunkach?

Państwo może wypłacić kompensatę na rzecz ofiary pod pewnymi warunkami.

W przypadku niewypłacalności sprawcy lub niemożliwości ustalenia miejsca jego pobytu państwo może wypłacić na rzecz ofiary kompensatę finansową, pod warunkiem że ofiara złożyła stosowny wniosek. Wniosek ten należy złożyć w terminie jednego roku. Data rozpoczęcia biegu tego terminu zależy od rozstrzygnięcia organów sądowych.

Jeżeli sprawca jest nieznan, wniosek o kompensatę finansową należy złożyć w terminie 3 lat od dnia popełnienia przestępstwa, chyba że ofiara uzyskała pełne odszkodowanie od ubezpieczyciela.

Ofiara może złożyć wniosek o zaliczkę na poczet kompensaty. W tym celu powinna w pierwszej kolejności złożyć wniosek o kompensatę finansową, jak wskazano powyżej. Ofiara może zwrócić się o wypłatę zaliczki we wniosku o kompensatę finansową lub w późniejszym terminie w ciągu 30 dni. Ofiara jest uprawniona do otrzymania zaliczki, jeżeli znajduje się w trudnej sytuacji finansowej.

W przypadku oddalenia wniosku o odszkodowanie/kompensatę ofiara musi zwrócić otrzymaną kwotę zaliczki. Wniosek o kompensatę finansową należy złożyć do sądu właściwego ze względu na miejsce zamieszkania ofiary.

Czy mam prawo do odszkodowania od państwa?

Tak. Zobacz odpowiedź na poprzednie pytanie.

Czy przysługuje mi odszkodowanie, jeżeli sprawca nie został skazany?

Jeżeli sąd orzekający w sprawach karnych pozostawi powództwo adhezyjne bez rozpoznania, ofiara może wytoczyć odrębne powództwo odszkodowawcze przed sąd orzekający w sprawach cywilnych.

W przypadku stwierdzenia przez sąd orzekający w sprawach karnych, że czyn nie nosi znamion czynu zabronionego lub że nie został popełniony przez osobę wskazaną przez ofiarę w zawiadomieniu o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, ofiara nie ma prawa do uzyskania odszkodowania/kompensaty ani w postępowaniu karnym, ani w drodze odrębnego powództwa cywilnego, ponieważ orzeczenie wydane przez sąd orzekający w sprawach karnych korzysta z przymiotu powagi rzeczy osądzonej również przed sądem orzekającym w sprawach cywilnych.

Jeżeli ofiara nie wytoczyła powództwa adhezyjnego w postępowaniu karnym, może wytoczyć odrębne powództwo odszkodowawcze przed sąd orzekający w sprawach cywilnych w toku postępowania karnego lub nawet po jego zakończeniu, z zastrzeżeniem ogólnych terminów przedawnienia.

Czy mam prawo do uzyskania doraźnej płatności w czasie oczekiwania na orzeczenie w sprawie odszkodowania?

Tak, pod pewnymi warunkami. Ofiara może złożyć wniosek o zaliczkę na poczet kompensaty finansowej. Zobacz odpowiedź na pytanie dotyczące płatności zaliczkowych.

Ostatnia aktualizacja: 18/10/2018

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

5 - Moje prawa do wsparcia i pomocy

Jestem ofiarą przestępstwa. Z kim mam się skontaktować, aby uzyskać wsparcie i pomoc?

Ofiara przestępstwa może złożyć wniosek do Dyrekcji Generalnej ds. Opieki Społecznej i Ochrony Dzieci (**DGASPC** – Direcția generală de asistență socială și protecția copilului właściwej ze względu na miejsce zamieszkania lub pobytu ofiary (tj. miejsca, w którym aktualnie zamieszkuje) oraz bezpośrednio do prywatnego lub publicznego podmiotu świadczącego usługi społeczne, w którym to przypadku dany podmiot ma obowiązek pisemnego powiadomienia właściwej Dyrekcji Generalnej.

Ofiara przestępstwa może skontaktować się z różnymi instytucjami, w zależności od kategorii sprawy. Do instytucji tych należą:

Krajowa Agencja ds. Równości Szans Kobiet i Mężczyzn (ANES – Agenția Națională pentru Egalitatea Între Femei și Bărbați)

Agencja oferuje różnego rodzaju usługi, takie jak:

nieodpłatny i anonimowy telefon zaufania dla ofiar przemocy domowej – centrum pomocy telefonicznej czynne non stop – 0800 500 333;

specjalistyczne usługi społeczne świadczone przez schroniska dla ofiar przemocy domowej;

udzielanie porad, informacji i wskazówek ofiarom przemocy domowej.

Dane kontaktowe:

Adres: Intrarea Camil Petrescu nr.5, Sector 1, București

Telefon: +40 21 313 0059

E-mail: secretariat@anes.gov.ro

<http://www.anes.gov.ro/>

<http://anes.gov.ro/informatii-utile-pentru-victimele/>

Krajowa Agencja Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi (ANITP – Agenția Națională împotriva Traficului de Persoane) przy Ministerstwie Spraw Wewnętrznych (Ministerul Afacerilor Interne)

Siec sądów apelacyjnych (curții de apel) obejmuje 15 centrów regionalnych. Każde centrum działa przy sądzie apelacyjnym.

Centra oferują różnego rodzaju usługi, takie jak:

całodobowy telefon zaufania dla obywateli umożliwiający informowanie o wszelkich możliwych przypadkach handlu ludźmi oraz zgłaszanie takich przypadków: telefon zaufania 0800 800 678 (krajowy bezpłatny numer) lub +40 21 313 3100 (w przypadku połączeń z zagranicy). Godziny pracy: od poniedziałku do piątku w godzinach 08:00–16:00;

zgłaszanie właściwym organom potencjalnych przypadków handlu ludźmi;

udzielanie pomocy ofiarom za pośrednictwem 15 centrów regionalnych.

Dane kontaktowe:

Adres: Str. Ion Câmpineanu nr.20, etaj 5, Sector 1, București

Tel.: +40 21 311 89 82 / 021 313 31 00

Faks: +40 21 319 01 83

E-mail: anitp@mai.gov.ro

Strona internetowa: <https://anitp.mai.gov.ro/english/>

Krajowa Agencja Zatrudnienia (ANOFM – Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă) przy Ministerstwie Pracy i Sprawiedliwości Społecznej (Ministerul Muncii și Justiției Sociale)

Dzięki swoim strukturom terytorialnym ANOFM świadczy usługi w zakresie zatrudnienia i szkolenia zawodowego na rzecz zarejestrowanych osób poszukujących pracy, w tym osób, które padły ofiarą przestępstw, w szczególności przestępstwa handlu ludźmi.

Dane kontaktowe:

Str. Avalanșei, nr. 20-22, sector 4, București, 040305

Tel.: +40 21 303 98 31

Faks: +40 21 303 98 38

E-mail: anofm@anofm.ro

Strona internetowa: <https://www.anofm.ro/>

Inspektorat Generalny Policji Rumuńskiej (IGPR – Inspectoratul General al Poliției Române)

Posiada struktury terytorialne wyłącznie w okręgach strefy przygranicznej, które mogą udzielać wsparcia na wniosek ANITP w celu udzielenia pomocy ofiarom w uczestnictwie w konkretnych etapach postępowania karnego.

Policja może poinformować ofiarę o przysługujących jej prawach.

Wyspecjalizowane struktury IGPR mogą również zapewniać ochronę fizyczną podczas rozprawy.

Krajowy Organ ds. Ochrony Praw Dzieci i Przysposobienia (ANPDCA – Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție) przy Ministerstwie Pracy i Sprawiedliwości Społecznej

ANPDCA jest instytucją, która odpowiada za monitorowanie stosowania i egzekwowania przepisów dotyczących ochrony praw dzieci i praw adopcyjnych, a także za koordynację działań podmiotów publicznych lub prywatnych świadczących usługi w tej dziedzinie.

System ochrony dziecka jest zdecentralizowany, ponieważ Dyrekcje Generalne ds. Opieki Społecznej i Ochrony Dzieci (**DGASPC** – Direcțiile Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului) są podporządkowane radom okręgu lub radom dzielnic miasta wydzielonego Bukareszt.

DGASPC świadczą różne usługi, takie jak: ocena przypadków przemocy wobec dzieci i udzielanie/ułatwianie udzielania usług zgodnie z planem, kompleksowa ocena sytuacji dzieci niepełnosprawnych oraz innych osób niepełnosprawnych, „ambulans społeczny” w sytuacjach niekryzysowych, telefon zaufania dla osób wymagających opieki społecznej, usługi socjalne w zakresie zapobiegania przemocy domowej i handlowi ludźmi, specjalistyczne usługi socjalne świadczone w różnych instytucjach.

Dane kontaktowe: <http://www.copii.ro/>

Organizacje pozarządowe (NGO)

W obszarze handlu ludźmi (dostępne po kliknięciu nazwy):

[Asociația de Dezvoltare a Practicilor Alternative pentru Reintegrare și Educație – ADPARE](#) (Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Alternatywnych Praktyk w zakresie Reintegracji i Edukacji), Bukareszt

- 📄 Fundația Ușă deschisă – Fundacja Otwartych Drzwi, Bukareszt
- 📄 Asociația Generație Tânără România – Stowarzyszenie Młodsze Pokolenia), Timișoara
- 📄 Fundația People to People – Oradea: (e-mail: 📧 office@people2people.ro)
- 📄 Fundația Micu Bogdan – Brașów: (e-mail: 📧 office@fundatiamicubogdan.ro)

W obszarze zapobiegania i zwalczania przemocy domowej (dostępne po kliknięciu nazwy):

- 📄 Stowarzyszenie TRANSCENA
- 📄 Stowarzyszenie ANAIS
- 📄 PRETUIESTE VIATA (Fundacja „Ceń życie”)
- 📄 Fundacja SENSIBLU
- 📄 Sieć na rzecz zapobiegania przemocy wobec kobiet i jej zwalczania
- 📄 Sieć „Rupem tăcerea despre violența sexuală” (Przełamać milczenie o przemocy seksualnej)
- 📄 NECUVINTE (Stowarzyszenie „Bez Słów” przeciwko przemocy w rodzinie)
- 📄 Stowarzyszenie „Touched România”

W obszarze ochrony praw dzieci:

Stowarzyszenie „Save the Children” (Salvați copiii)

Adres: Intr. Ștefan Furtună nr. 3, sector 1, 010899, București, România

Tel.: +40 21 316 61 76

📄 <https://www.salvaticopiii.ro/>;

Stowarzyszenie „Alternatywy Społeczne” (Alternative Sociale)

Șoseaua Nicolina Nr. 24, Bl. 949, parter, Iași, 700722

Telefon: +40 332 407 178

📄 <https://www.alternativesociale.ro/>

Infolinia wsparcia dla ofiar przestępstw

Osoby, które doznały uszczerbku w wyniku przestępstw, mogą również skontaktować się z policją, dzwoniąc pod jeden krajowy numer alarmowy – 112. Nieodpłatna i anonimowa linia telefoniczna przeznaczona dla ofiar przemocy domowej – centrum pomocy telefonicznej czynne non stop – 0800 500 333. Zielona linia Krajowej Agencji Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi: 0800 800 678 – krajowy bezpłatny numer oraz 0040213133100 – w przypadku połączeń z zagranicy. Godziny pracy: od poniedziałku do piątku w godzinach 08:00–16:00; Numer telefonu zaufania dla dzieci: 116111 (połączenie bezpłatne). Godziny pracy: od poniedziałku do niedzieli 08.00 – 24.00.

Czy wsparcie dla ofiar przestępstw jest udzielane bezpłatnie?

Zgodnie z obowiązującym prawem rumuńskim ofiary przestępstw są uprawnione do nieodpłatnej ochrony i pomocy.

Jakiego rodzaju wsparcie mogą otrzymać od organów państwowych?

Zobacz odpowiedzi na poprzednie pytania.

Ostatnia aktualizacja: 18/10/2018

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.